
Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/18505/2021 / Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

ICT-yksikön lausunto

Kiitämme mahdollisuudesta lausua tässä asiassa. Uusi lakipaketti on varsin laaja. Alla vastaukset esitettyihin kysymyksiin.

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/18505/

Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista

Porin kaupunki pitää esityksen tavoitteita ja ehdotettuja ratkaisuja yleisesti ottaen kannatettavina.

Etenkin digitalisoitumisen kautta digitaaliset palvelut ja sähköinen asiointi kehittyvät nopeasti. Tarve henkilön itse hallitsemaalle digitaaliselle identiteetille ja siihen kytkeytyvien vahvistettujen tietojen helpolle ja luotettavalle osoittamiselle asiointipalveluissa kasvaa. Tämä koskee myös tilanteita, joissa henkilö asioi organisaation puolesta ja hallinnoi näin organisaatiota digitaalista identiteettiä. Digitaalinen henkilöllisyys ja sen osoittaminen eri asiointitilanteissa on nähtävä tietoyhteiskunnan tärkeänä perusinfrastruktuurina eli perustana.

Käsillä oleva esitys on ensimmäinen askel kohti laajempaa luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön digitaalisen identiteetin hallinnan toimintamallia, jossa henkilöllä tai yrityksen puolesta asioivalla on nykyistä paremmat mahdollisuudet hallita omia tai yrityksen tietoja omadataperiaatteiden mukaisesti. Suunta on oikea. Pidämme lisäksi tavoiteltavana sitä, että uusi toimintamalli madaltaisi organisaation kustannuksia ottaa palveluissaan käyttöön vahvan tunnistamisen ja varmennettujen henkilötietojen hyödyntämisen palveluita.

Koska kyse on digitalisoituvan yhteiskunnan peruspalveluista, pidämme perusteltuna sitä, että digitaalisen identiteetin ydin, sen todisteet ja varmenteet, sekä sen perustason hyödyntäminen, vahva sähköinen tunnistautuminen, on mahdollistettu julkisin ja muihin ratkaisuihin.

Kommentit digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta

Pidämme esitystä digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta pääpiirteissään kannatettavana. Voimassa olevan suomalaisen passin tai henkilökortin lisäpalveluna se tarjoaisi mobiilisovelluksen muodossa mahdollisuuden henkilöllisyyteen liittyvien tietojen esittämiseen julkisen ja yksityisen sektorin käyttäjä- ja verkkoasioinnissa. Samalla se toimisi myös vahvana sähköisenä tunnistusvälineenä molempien sektorien asiointipalveluissa. Myöhemmässä vaiheessa se mahdollistaisi myös viranomaisten vahvistamien muiden henkilötietojen osoittamisen.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen helppokäyttöisyys ja käyttömahdollisuuksien laajuus ratkaisevat paljolti sen suosion kansalaisten keskuudessa. Tämän vuoksi on varmistuttava siitä, että organisaatiot, jotka tarkastavat tai tarvitsevat käyntipalveluissaan henkilöllisyyden tietoja, pystyvät mahdollisimman pienellä vaivalla ja kustannuksella ottamaan käyttöön digitaalisen henkilöllisyystodistuksen lukemiseen käytettävän tarkastussovelluksen ja lukijarajapintaratkaisun.

Organisaatioilla on myös oltava verkkopalveluissaan mahdollisimman helppo ja kustannustehokas tapa hyödyntää digitaalista henkilöllisyystodistusta asiakkaan vahvaan tunnistamiseen.

Uudistuksen onnistunut toimeenpano edellyttää viranomaisilta laaja-alaista ja oikein kohdennettua viestintää sekä neuvontaa.

Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

Esitys ulkomaalaisten henkilöiden digitaalisesta asiointivälineestä on erittäin kannatettava, koska tämä parantaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksia asioida suomalaisissa viranomaisissa ja näin sijoittua Suomeen opiskelemaan ja työskentelemään,

Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä

Esitys luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä on erittäin kannatettava. Kunnan tarjoamissa julkisissa palveluissa yhdenvertaisuuden näkökulma on erittäin tärkeä, jotta henkilöt jotka eivät voi tai halua käyttää digitaalista henkilöllisyystodistusta mobiilisovelluksena on mahdollisuus myös käyttää palveluita.

Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina

Nyt esitetty toimintamalli on askel suuntaan, jossa luonnollinen henkilö hallitsee joko omaa digitaalista identiteettiään tai oikeushenkilön, kuten organisaation tai yrityksen, digitaalista identiteettiä omatessaan siihen tarvittavan valtuuden. Vaikka tässä vaiheessa malli keskittyy digitaalisen henkilöllisyystodistuksen toimintaan, mutta tärkeätä alkaa kartoittamaan miten yrityksen nimissä tai puolesta asioiminen tulevaisuudessa toteutuu eli mikä on yrityksen digitaalisen identiteetin ja sen hallinnoin suhde henkilön digitaaliseen identiteettiin ja sen hallintointiin.

Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti

Ei lausuttavaa

Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi

Digitaalisen henkilöllisyyden tietojärjestelmää koskevat digitaaliset ratkaisut edellyttävät korostettua tietoturvallisuutta ja luotettavuutta. On tärkeätä, että mahdollisiin uhkiin ja riskeihin sekä niiden aiheuttamiin häiriötilanteisiin varaudutaan riittävällä tavalla ja että toiminnan jatkuvuus häiriötilanteissa varmistetaan.

Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annettavaksi laiksi

On tärkeää, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönotto edellyttää riittävän luotettavaa tunnistautumista. Käyttöönoton sujuvuuden kannalta on tarkoituksenmukaista, että sen voi myös tehdä sähköisesti. On kannatettavaa ja väärinkäytösten estämiseksi tärkeätä, että sähköisessä käyttöönotossa edellytetään vahvan sähköisen tunnistautumisen lisäksi passin tai henkilökortin teknisen osan etälukemista.

Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön

Ei lausuttavaa

Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuksista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä

Ei lausuttavaa

Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisympäristöstä koskevista kysymyksistä

Ei lausuttavaa

Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta

Ei lausuttavaa

Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

Ei lausuttavaa

Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti

Pidämme tehtyä vaikutusten arviointia yleisesti ottaen riittävänä

Kommentit taloudellisista vaikutuksista

Ei lausuttavaa

Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan

Ei lausuttavaa

Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista

Ei lausuttavaa

Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?

Ehdotetulla sääntelyllä on iso vaikutus Porin kaupungin toimintaan ja sääntelyssä on hyvin otettu huomioon digitaalisuuden tulevat tarpeet sekä tarpeen kehittää esimerkiksi ulkomaalaisten työntekijöiden sekä opiskelijoiden parempia mahdollisuuksia julkisiin palveluihin.

Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määräraha vaikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitettyllä lainsäädännöllä ja ratkaisulla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.

Mikäli julkishallinnolle tulee laajamittainen neuvonta velvollisuus palveluiden käyttämisestä niin tätä ei pystytä toteuttamaan nykyisellä henkilöstöresurssilla vaan tarvitsee vähintään tilapäistä henkilökuntaa.

Lisäksi jos joudutaan tekemään isoja muutoksia nykyisiin tietojärjestelmiin tai käytettäviin sähköisiin palveluihin tai näiden rajapintoihin niin nämä vaativat lisämäärärahoja.

Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraaliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvioisitte näitä kysymyksiä ja miltä osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?

Ei lausuttavaa

Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?

On oletettavaa, että viranomaisasioinnin siirtyessä verkkoon kasvaa myös digitaalisen asiointipalveluiden tarve. Tämä mahdollistaa myös palvelut ulkomaalaisten osalta jatkossa paljon paremmin eli tuo ratkaisuja. Kansalaisten tietoisuus tietosuoja ja -turva kysymyksistä on myös asteittain vahvistunut, mikä kasvattaa asiointipalveluiden luotettavuuden tarvetta. Tällöin kysyntä vahvalle tunnistautumiselle sekä itse hallittavalle henkilötietojen jakamiselle lisääntynee ja suunnitellut ratkaisut ovat askel oikeaan suuntaan.

Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?

Ei lausuttavaa

Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?

Tässä kohdin vielä mahdotonta määrittää tarkkoja muutostarpeita vaan tämä tulee selviämään jatkossa järjestelmätoimittajien kanssa käytävissä neuvotteluissa.

Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?

Ei lausuttavaa

Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai – palveluiden tarjonnan syntyymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?

Ei lausuttavaa

Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan palveluntarjoajille maksettaisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?

Ei lausuttavaa

Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?

Esitys todennäköisesti parantaa ulkomaisten yritysten ja näiden edustajien mahdollisuuksia hyödyntää suomalaisia asiointipalveluita julkisella sektorilla. On varmistettava, että ulkomaalaisille yrityksille on tarjolla riittävästi tietoa ja neuvontaa ulkomaalaisille tarkoitetusta digitaalisesta asiointivälineestä ja että sen käyttöönotto ja käyttö ovat mahdollisimman helppoa.

Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?

Ei lausuttavaa

Arvioitko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?

Ei lausuttavaa

Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?

Esitys parantaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksia käyttää julkisen puolen palveluita.

Onko tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuihin ja ehdotetussa sääntelyssä?

Ei lausuttavaa

Muut kommentit

Ei lausuttavaa